

ג י א ו ג ר פ י ה

2 יחידות לימוד

רק כחלק של בחינה מפוצלת ב-5 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
- פרק ראשון - גיאוגרפיה של ארץ ישראל (2*28) 56 נקודות
- פרק שני - גיאוגרפיה של המזרח-התיכון על סף המאה ה-21 (2*22) 44 נקודות
- 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אטלס אוניברסיטאי ואטלס ישראל החדש.
- ד. הוראה מיוחדת: כדי להמחיש את תשובתך העזר בשרטוטים, בחתכים, ובגרפים לפי הצורך.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – גיאוגרפיה של ארץ ישראל (56 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1 – 7 (כל שאלה 28 נקודות, מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

1. עמק החולה והערבה

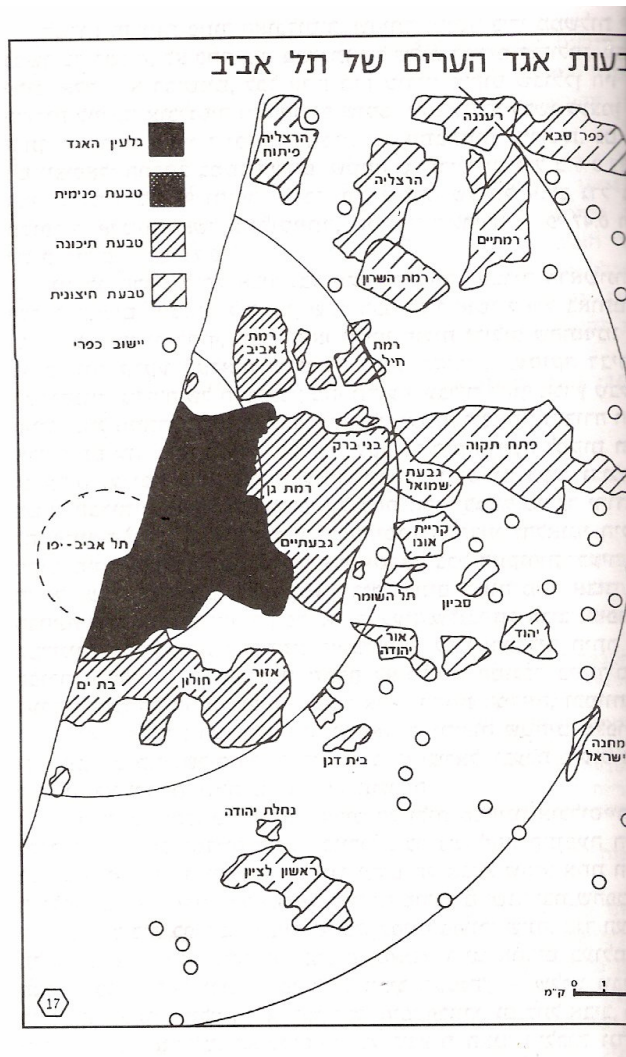
א. תאר שני מאפיינים פיזיים ושני מאפיינים אנושיים של עמק החולה והערבה, סך הכל ארבעה מאפיינים לכל איזור (16 נק').

ב. הצג שני מאפיינים משותפים בין שני האזורים ושני הבדלים ביניהם. (12 נק').

2. גאוגרפיה של הערים הגדולות

א. עיין במפות שלפניך.

התרחבות כל אחד משלושת המטרופולינים הראשיים בישראל.

תאר את התרחבות כל אחד מהמטרופולינים לאורך ציר הזמן (9 נק').
 ב. הסבר בעיה אחת, בכל אחד משלושת המטרופולינים הנ"ל הנובעת מהתרחבות השטח הבנוי (סה"כ שלוש בעיות). (12 נק').
 ג. עיין בטבלאות שלפניך.

מספר יוממים לגלעיני הערים הגדולות (ליום)

חיפה	ירושלים	תל אביב	מסי יוממים לגלעין (ליום)
49,100	34,800	176,500	

רמת מינוע בגלעין (מסי מכוניות ל-1,000 נפש)

חיפה	ירושלים	תל אביב	רמת מינוע בגלעין
328.5	213.4	614.8	

(1) הסבר את השונות במספר היוממים וברמת המינוע בין שלושת גלעיני המטרופולינים (3 נק').

(2) נסח כלל אחד המתאר את הקשר בין מספר היוממים לרמת המינוע בכל גלעיני המטרופולינים (4 נק').

3. אקלים

א. עיין באטלס, במפות המשקעים של ישראל.

הסבר מהי חשיבותו המיוחדת של קו הגשם 200 מ"מ לחקלאות (8 נק').

ב. הסבר מה גורם לתנודות במיקומו של הקו בשנים שונות (8 נק').

ג. בין הגידולים העיקריים, שעליהם מתבסס המשק החקלאי ברצועת התנודה של קו הגשם 200 מ"מ, בולטת החטה.

הסבר שני תנאים באזור המאפשרים את גידול החטה (12 נק').

4. מים בדגש על איכות הסביבה

קרא את הפסקה והטבלה הבאים, וענה על השאלות שלאחריהם.

"איכות המים בישראל"

בשנים האחרונות הולכת ומחריפה בעיית איכות המים בישראל ומתווספת על בעיית המחזור במים. מקורות המים השפירים נפגעים ע"י זיהומים והמלחה. כך ככל שעולה צריכת המים גובר הצורך להשתמש במים שוליים: כמו: מי קולחין ומים מליחים. אין ספק, שניהול משק המים של המדינה דורש אחריות ויצירתיות.

מאזן המים בישראל במיליוני מ"ק לשנה (מים בכל האיכויות)

המקור	שנה	1984/5	1990	1997	2000	2010(תחזית)
מי תהום	1,210	955	1,000	1,056	980	
כנרת	610	386	376	230	580	
מים עיליים	90	247	225	216	145	
מים מליחים	175	185	210	אין נתון	240	
קולחין מושבים	60	140	170	354	430	
סה"כ מקורות	2,145	1,939	2,074	1,996	2,375	

א. הסבר את סוגי מקורות המים המופיעים בפסקה ומסומנים בקו (8 נק').

ב. "מקורות המים השפירים נפגעים ע"י זיהומים והמלחה" (8 נק').

בחר בשני מקורות מים המוגדרים כמים שפירים, והסבר את ההיגד הנ"ל.

ג. עיין בטבלה: מאזן המים בישראל במיליוני מ"ק:

(1) ציין מקור מים שחלה בו עלייה משמעותית בתפוקה לאורך השנים (4 נק').

(2) כיצד מסייעת שמירה על איכות הסביבה בהגדלת התפוקה במקור שבחרת בסעיף ג(1) (6 נק').

5. שימושי קרקע, בדגש על איכות הסביבה

- בשנים האחרונות גובר הצורך לטפל בשימושי קרקע הפוגעים באיכות הסביבה.
א. עיין בתמונות שבנספח וציין כיצד נפגעת הסביבה בכל אחד משימושי הקרקע המוצגים בתמונות (12 נק').
ב. כיצד ניתן לצמצם את הפגיעה באיכות הסביבה בכל אחד משימושי הקרקע (16 נק').

תמונות מס' 2
מישור החוף הדרומי : מרינה ודיונה בניצנים

6. גאוגרפיה כלכלית

א. עיין באטלס ישראל, מפות תיור וטיול עמי 88.

(1) ציין ארבעה סוגי תיירות ונופש (8 נק').

(2) פרט את ייחודו של כל אחד מהם (8 נק').

ב. עיין בגרף:

כניסות של תיירים לישראל ויציאות של ישראלים לחו"ל (1949 – 2000).

(1) ציין שלושה שינויים בכניסות תיירים לישראל ויציאות ישראלים לחו"ל לאורך השנים (4 נק').

(2) ציין שתי סיבות לשינויים אלו (8 נק').

שים לב!

שאלה 7 מיועדת לתלמידים שקראו את המאמר "מדיניות פיזור התעשייה בישראל" מאת ערן רזין, מהספר **תמורות בגיאוגרפיה של ישראל: גלעין ושוליים**.

7. מדיניות פיזור התעשייה

א. הסבר והדגם את הקשר בין התפתחויות כלכליות בעולם ובישראל (8 נק').

ב. תאר את מאפייני התעשייה בישראל ע"פ החתך הבא:

(1) תעשייה בערים הגדולות במרכז הארץ (4 נק').

(2) תעשייה בערי פיתוח בשוליים (4 נק').

ג. ציין ארבע דרכים להעצמת פיזור התעשייה בישראל (12 נק').

פרק שני – גיאוגרפיה של המזרח התיכון על סף המאה ה-21 (44 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 8 – 12 (לכל שאלה - 22 נקודות, מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

8. מאפייני המזרח התיכון

- ציין והסבר חמישה מאפיינים המשותפים לחלק משמעותי / נכבד ממדינות המזרח התיכון (8 נק').
- הדגם ופרט בכל מאפיין שם של מדינה אחת, שהמאפיין אינו נכון לגביה (סה"כ שלוש מדינות).
- המאפיינים האקלימיים יוצרים שונות בין מדינות האזור (8 נק').
בחר שני סוגי אקלים השונים מהותית זה מזה, ותאר לגבי כל אחד: תכונות, תפוצה והשפעה על היישוב והכלכלה (6 נק').

9. תמורות בכלכלה (חקלאות) ומים

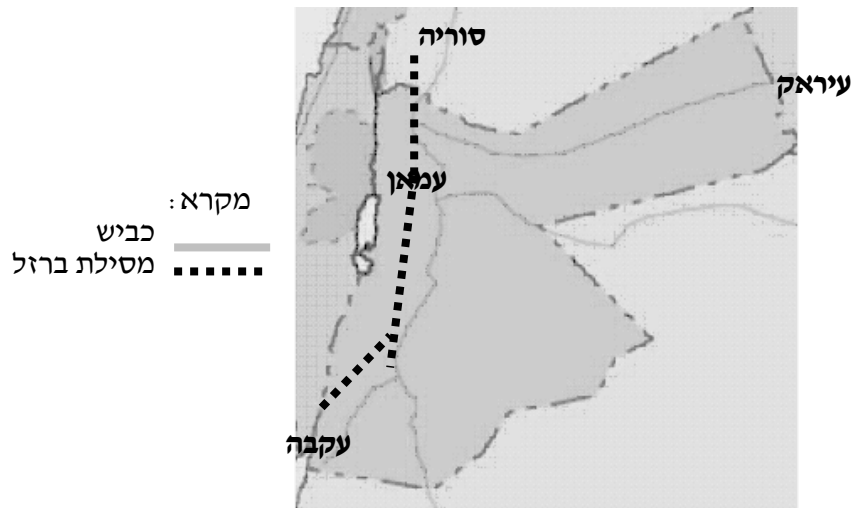
- "החקלאות המזרח תיכונית ברובה מסורתית, בין קשייה המחסור המחרף במים".
- הצג והסבר שלושה ממאפייני החקלאות המסורתית הקיימת במזרח התיכון (9 נק').
 - (1) תאר שתי דרכים באמצעותן מתמודדת החקלאות המזרח תיכונית עם המחסור החרף במים (6 נק').
 - (2) מהם היתרונות והחסרונות של כל אחד מדרכי ההתמודדות שהזכרת (7 נק').

10. איכות הסביבה

- ציין שלוש סיבות פיזיות ושלוש סיבות אנושיות למליחותו וזיהומו הגבוהים של הים התיכון (סה"כ שש סיבות) (12 נק').
- קיימות שתי גישות בנוגע לזיהום הים:
האחת - "הזהירות המוקדמת" המתנגדת לסילוק כל פסולת לים.
השניה - "כושר הקיבות הסביבתי" המכירה ביכולת הסביבה הימית לקלוט כמות מוגבלת של מזהמים".
מנה יתרונות וחסרונות של כל אחת מהגישות הנ"ל (10 נק').

11. ירדן

- המיקום הגאוגרפי, המבנה הפיזי ותנאי האקלים משפיעים על התפתחותה של ירדן.
- עייין בנספח שלפניך:
נספח מפה: אמצעים תחבורתיים בולטים בירדן.

- הסבר את הקשר בין מיקומה הגאוגרפי של ירדן לבין האמצעים התחבורתיים שבנספח (11 נק').
- הסבר את הקשר בין המבנה הפיזי ותנאי האקלים לתפוסת היישובים ואופיים הכלכלי (11 נק').

12. מאמרים – אסלאם ודמוקרטיה

א. מיהם החוגים הנענים לזרמים האסלאמיים, ומדוע? (12 נק').

ב. הסבר את יחסו של האסלאם :

(1) למודרניזציה (5 נק').

(2) לדמוקרטיה : פרדוקס ואתגר (5 נק').

שים לב!

שאלה 12 מיועדת לתלמידים שקראו את המאמר "אסלאם ודמוקרטיה בעולם הערבי" מאת ' מ' ליטבק מספר :

המזרח התיכון בפתח המאה ה-21.